

POSTANOWIENIE

Dnia 12 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania Huta [...] S.A. w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.
z udziałem T. B.
o składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12
maja 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 8 grudnia 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz organu rentowego kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 8 grudnia 2020 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w T. z dnia 9 czerwca 2020 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie Huty [...] S.A. w S. (dalej Huta) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w R. z dnia 7 lutego 2019 r., określającej postawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne dla T. B. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w Hucie, w miesiącu maju w kolejnych latach 2015 - 2017, wskazując jednocześnie wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne.

W sprawie ustalono, że w Hucie obowiązuje Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy z dnia 4 kwietnia 2004 r. T. B. w okresie zatrudnienia pobierał przysługujące mu dodatkowe wynagrodzenie roczne z tytułu „Karty Hutnika”, w tym również w latach 2015-2018. Pracodawca nie włączył jednak powyższego świadczenia do podstawy wymiaru, od której odprowadzał do organu rentowego składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

W rozpoznawanej sprawie spór dotyczył oceny charakteru corocznego specjalnego dodatkowego wynagrodzenia z tytułu „Karty Hutnika”, wypłacanego lub pozostawionego do dyspozycji pracownikom płatnika, a to w kontekście zasadności uwzględnienia go w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ustalanej dla pracowników płatnika.

Sąd Apelacyjny, odnosząc się do zapadłego przed Sądem Okręgowym w T., prawomocnego wyroku z dnia 1 czerwca 2001 r. (III U [...]), zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 27 czerwca 2000 r., stwierdzającego, że dodatkowe specjalne wynagrodzenie roczne z tytułu „Karty Hutnika” za wieloletnią i nienaganną pracę, wypłacone lub postawione do dyspozycji pracownikom Huty nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracowników, stwierdził, że o „związaniu” tym orzeczeniem w rozumieniu o jakim mowa w art. 365 k.p.c. w niniejszej sprawie nie może być mowy. Sąd Apelacyjny wskazał, że poddana wówczas kontroli decyzja organu rentowego z 27 czerwca 2000 r. wydana została w odmiennej rzeczywistości prawnej, w której, co zasadnicze, ustawodawca nie przewidywał możliwości wydawania przez organ rentowy wiążącej interpretacji prawnej, na wzór tej aktualnie obowiązującej, unormowanej w art. 83d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021., poz. 423, dalej ustawa systemowa), zawierającej uściślenie uprzednio obowiązującej regulacji art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2168), zastąpionej aktualnie przez art. 34 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 162).

Dalej Sąd odwoławczy wskazał, że poddana kontroli w aktualnym postępowaniu decyzja z dnia 7 lutego 2019 r., w zakresie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, w tym ustalająca wysokości

składki na to ostatnie dla ubezpieczonego T. B. w cyklu miesięcznym w latach 2015–2017, nie stanowi w żadnym zakresie pochodnej uprzedniej decyzji pozwanego z 27 czerwca 2000 r. Co prawda dotyczy tego samego płatnika składek i tego samego zagadnienia prawnego, a mianowicie uwzględnienia w podstawie wymiaru składek ubezpieczeniowych i zdrowotnej dodatkowego specjalnego rocznego wynagrodzenia wypacanego pracownikom odwołującego się płatnika, niemniej jednak w sposób indywidualny rozstrzyga ona kwestie podstawy wymiaru składek dla wskazanego pracownika w oznaczonym w decyzji „zamkniętym” okresie. Przy tym decyzja ta wydana została w odmiennym stanie prawnym bowiem w okresie obowiązywania „nowego” Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy z dnia 4 kwietnia 2004 r., a więc zawartego już po wydaniu przez Sąd Okręgowy w T. orzeczenia w sprawie III U [...].

Dalej Sąd przyjął, że przedmiotowe dodatkowe wynagrodzenie jest przyznawane na podstawie Układu Zbiorowego Pracy, czyli spełnia przesłankę z § 2 ust. 1 pkt 27 *in principio* rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1949), jednakże nie jest świadczeniem przyznawanym z tytułu „uroczystego dnia”, a jedynie świadczeniem wypłacanym w okresie obchodów „Dnia Hutnika”. Nie ma ono zatem charakteru tradycyjnego „barbórkowego” do którego odwołuje treść rozporządzenia (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 grudnia 2011 r., I UK 155/11).

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik odwołującego się, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w części, to jest w zakresie punktu I wyroku - w którym Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w T. z dnia 9 czerwca 2020 r., sygn. akt III U [...] w ten sposób, że oddalił odwołanie.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności rozstrzygnięcia (-) czy przewidziana u odwołującego się instytucja specjalnego wynagrodzenia rocznego z tytułu Karty Hutnika, wynikająca z przepisów prawa pracy, regulujących zasady wypłaty pracownikom Huty tego wynagrodzenia, ma charakter nagrody pieniężnej (jako spełniającej kryteria uznaniowości, niemającej charakteru

roszczeniowego i która jest związana z pracą, lecz nieuznawana za stały składnik wynagrodzenia), czy nie spełnia kryteriów nagrody pieniężnej, a stanowi świadczenie przyznawane z tytułu uroczystych dni i w konsekwencji objęte jest zwolnieniem przedmiotowym przewidzianym w § 2 ust. 1 pkt 27 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe; (-) czy wydany i funkcjonujący w obrocie prawnym prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w T. z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie oznaczonej sygn. akt III U [...] ma charakter wagę prejudykatu, z konsekwencjami wynikającymi z brzmienia art. 365 § 1 k.p.c.

Ponadto w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to jest § 2 ust. 1 pkt 27 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w odniesieniu do uchwały Rady Ministrów Nr 251/81 z dnia 7 grudnia 1981 r. w sprawie uprawnień pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach produkcyjnych, remontowych i zakładach doświadczalnych objętych postanowieniem Układu Zbiorowego dla Przemysłu Hutniczego, która przyznaje uprawnienia w zakresie przywilejów honorowych, płacowych i socjalnych, zwanej dalej „Kartą Hutnika” oraz zmieniającej ją Uchwały Rady Ministrów Nr 171/88 z dnia 3 października 1988 r. w związku z art. 14 ZUZP z 2004 r., przewidującym w Hucie wypłatę pracownikom specjalnego wynagrodzenia rocznego z tytułu Karty Hutnika, jak również art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 83 ust. 1 ustawy systemowej w zakresie, w jakim konieczne jest rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy poważnych wątpliwości interpretacyjnych czy wyrok wydany przez Sąd Okręgowy w T. z dnia 1 czerwca 2001 r. (akt III U [...]), wobec braku wyraźnej podstawy prawnej w ustawie systemowej stanowi orzeczenie statuujące zasady podlegania płatnika ubezpieczeniom społecznym, a w konsekwencji czy ma on charakter prejudykatu. Dodatkowo skarżący upatruje oczywistej zasadności skargi, pomijając funkcjonujący w obrocie wyrok Sądu Okręgowego w T. z dnia 1 czerwca 2001 r. (III U [...]).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniosł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu ze skargi kasacyjnej - według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

Przed wszystkim, jeżeli przedstawione zagadnienie prawnym jest zagadnieniem nowym, nierozwiązanym w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), to nie może budzić rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), co oznacza, że problem w obrębie tego samego zagadnienia nie może wypełniać obu wskazanych podstaw, a tym samym jedna z nich jest *a priori* błędna. Nadto odwołanie się do oczywistej zasadności skargi z przywołaniem tożsamyh argumentów zupełnie rozmywa problem prawny, jakim miałby zająć się Sąd Najwyższy, bo to co oczywiste nie może być jednocześnie ujęte w ramy zagadnienia prawnego albo rozbieżności w orzecznictwie.

Odnosząc się do oceny charakteru corocznego specjalnego dodatkowego wynagrodzenia z tytułu „Karty Hutnika”, wypłacanego lub pozostawionego do dyspozycji pracownikom płatnika, należy podkreślić, że ta nie zmieniła się od orzecznictwie Sądu Najwyższego. Również ostatnio Sąd Najwyższy wskazał (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2018 r., II UK 199/17, LEX nr 2510207), że „nagroda pieniężna wypłacana na podstawie układu zbiorowego pracy z okazji uroczystego Dnia Górnika wchodzi do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne” (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 września 2011 r., II UK 30/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 246). Podobnie jest w przypadku specjalnego wynagrodzenia rocznego z tytułu „Karty Hutnika”. Przysługujące pracownikom Huty, na podstawie układu zbiorowego pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 13 września 2011 r., I UK 38/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 245) w formie pieniężnej, którego wysokość oraz termin wypłaty są przedmiotem corocznych ustaleń pracodawcy i związków zawodowych, dodatek nie jest

określony w stałej wysokości (tak również wyrok Sądu Najwyższego z 21 lutego 2012 r., I UK 238/11, OSNP 2013 nr 3-4, poz. 36). Zasady przyznawania i wypłaty dodatkowego specjalnego wynagrodzenia rocznego z tytułu Karty Hutnika przewidywały, że wynosiło ono 5% podstawy po przepracowaniu 5 lat i wzrasta o 1% za każdy następny rok pracy, aż do 20% podstawy po przepracowaniu 20 lat pracy. Jego wypłata miała miejsce w maju. Uprawnionymi do jego otrzymania byli pracownicy, którzy przepracowali pełny okres obliczeniowy i posiadali wymagany staż pracy w zakładach hutniczych. Zdaniem Sądu Najwyższego, tego rodzaju świadczenia należało uznać za dodatkowe wynagrodzenie roczne wypłacane nie z tytułu uroczystego dnia a jedynie w okresie, na który przypada taki dzień (Dzień Hutnika). Tego rodzaju przychody pracowników osiągnięte w ciągu roku stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, skoro nawet nagrody pieniężne przyznawane z tytułu uroczystego dnia taką podstawę stanowią (§ 2 ust. 1 pkt 27 *in fine* rozporządzenia).

Mając na uwadze powyższe, nie można zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę.

Przedmiotem postępowania w sprawach o świadczenia z ubezpieczeń społecznych jest co do zasady kontrola decyzji organu rentowego według stanu rzeczy z chwili jej wydania. Przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć. Decyzja w niniejszej sprawie została wydana w okresie obowiązywania „nowego” Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy z dnia 4 kwietnia 2004 r., a spór dotyczył oceny charakteru corocznego specjalnego dodatkowego wynagrodzenia z tytułu „Karty Hutnika”. Stąd nie można mówić o związaniu prawomocnym orzeczeniem, do którego nawiązuje skarżący, zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. Ponadto, związanie sądu prawomocnym wyrokiem wydanym w innej sprawie występuje w nowej sprawie, ale między tymi samymi stronami – ta tożsamość w sprawie nie zachodzi.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

O kosztach orzekł z mocy art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

a.s.